

Valvonta-asia, lastenvalvojalpalvelujen järjestäminen

Valvonnan kohde

Tuusniemen kunta

Ratkaisu

Aluehallintovirasto katsoo, että vuosina 2020–2022 Tuusniemen kunnan lastenvalvojalpalvelujen järjestämisvastuu ei ole toteutunut kaikilta osin lain edellyttämällä tavalla. Kunnan järjestämisvastuuseen kuuluu huolehtia siitä, että kunnan tehtävistä vastaavilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä on myös tosiasialliset mahdollisuudet selviytyä tehtävistään.

Itä-Suomen aluehallintovirasto antaa huomautuksen vastaisen toiminnan varalle Tuusniemen kunnalle siitä, että kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon henkilöstöä lastenvalvojalpalvelujen järjestämiseen asianmukaisesti. Asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Asia ei anna aluehallintovirastolle aihetta enempään.

Asian kuvaus

Vireilletulo

Itä-Suomen aluehallintovirastoon on tullut loppuvuodesta 2021 kolme kantelua (ISAVI/7053/2021, ISAVI/8017/2021 ja ISAVI/9087/2021), joissa on kerrottu vaikeudesta tavoittaa Tuusniemen lastenvalvoja.

Aluehallintovirastoon on tullut 5.4.2022 asiakasyhteydenotto puhelimitse, jossa on kerrottu, että yhteydensaanti lastenvalvojan on edelleen erittäin vaikeata. Aluehallintovirasto on ottanut asian käsiteltäväkseen sosiaalihuollon valvonta-asiana.

Selvitykset

1. Tuusniemen kunnan selvitys 17.12.2021 asiassa ISAVI/9087/2021

Asiassa ISAVI/9087/2021 antamassaan Tuusniemen lausunnossa kerrotaan, että lastenvalvojan tehtäviä on hoitanut helmikuusta 2019 alkaen pääasiassa sosiaalijohtaja. Tuusniemen kunnassa lastenvalvojan tehtäviä hoidetaan sosiaalijohtajan muiden tehtävien ohella, eikä käytössä ole esimerkiksi toimistotyön työpanosta. Sosiaalijohtaja Eija Suorsa kertoo asiassa antamassaan selvityksessä, että hän on säännöllisesti informoinut esimiestään (kunnanjohtaja) työtilanteestaan.

2. Tuusniemen kunnan selvitys 17.12.2021 asiassa ISAVI/7053/2021

Asiassa ISAVI/7053/2021 Tuusniemen sosiaalilautakunnan lausunnon mukaan sosiaalijohtaja Eija Suorsan aloitettua tehtävässään toimenkuvia ja tehtävien jakoa on pyritty selkiyttämään koko ajan Tuusniemen sosiaalitoimessa. Sosiaalilautakunnan lausunnon mukaan sosiaalijohtajan on priorisoitava lastenvalvojan tehtäville entistä enemmän aikaa, jotta asiat saadaan hoidettua asiakkaan edun mukaisesti. Lautakunnan lausunnon mukaan lastenvalvojan tehtävät kyetään hoitamaan olemassa olevilla henkilöresursseilla, mikäli henkilöstö saadaan vakiinnutettua.

Sosiaalijohtaja Eija Suorsan asiassa antaman selvityksen mukaan toukokuun 2021 jälkeen pitkälle syksyyn 2021 lastenvalvojan tehtävissä on pyritty tekemään kiireelliset tehtävät asiakkaiden yhteydenottojen perusteella ja käsittelyajat ovat venyneet.

3. Tuusniemen kunnan selvitys 17.12.2021 asiassa ISAVI/8017/2021

Asiassa ISAVI/8017/2021 Tuusniemen sosiaalilautakunnan antaman lausunnon mukaan lastenvalvojan työtä vahvistetaan varaamalla

sosiaalijohtajalle yksi päivä viikossa ko. tehtävien hoitamiseen ja ottamalla käyttöön puhelinaika. Lautakunta toteaa, että Tuusniemen sosiaalitoimen hallinnossa rästissä olevat tehtävät tulee saattaa resurssien puitteissa ajan tasalle asiat kalenteroimalla ja ottamalla käyttöön puhelinaika.

Kuuleminen

Aluehallintovirasto on harkinnut määräyksen antamista siitä, että Tuusniemen kunnan tulee huolehtia, että lastenvalvojaresurssit ovat riittävät asiakasmääriin nähden.

Aluehallintovirasto on varannut Tuusniemen kunnalle hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti tilaisuuden antaa kirjallisen selityksen määräyksen antamisesta ennen asian ratkaisemista.

Tuusniemen kunnanhallituksen vastaus kuulemiseen on saapunut aluehallintovirastoon 19.5.2022. Tuusniemen kunnanhallituksen lausunnon liitteenä on toimitettu sosiaalijohtaja Eija Suorsan selvitys.

Tuusniemen kunnanhallituksen 19.5.2022 antaman lausunnon mukaan lastenvalvojan asiakkuuksien määrää ei ole tilastoitu Tuusniemen kunnassa. Vuonna 2021 kunnan sosiaalitoimessa on vahvistettu viisi elatussopimusta ja viisi sopimusta lasten huollosta. Lisäksi on välitetty 10 isyyden tunnustamista Digi- ja väestötietovirastolle vahvistettavaksi.

Kunnanhallituksen lausunnon mukaan kunta on myöntänyt viivytyksettä täyttöluvat kaikkiin sosiaalitoimen avoimiksi tulleisiin virkoihin ja tehtäviin. Sosiaalijohtajan johtamassa organisaatiossa on sosiaalitoimen asiakastyötä tekevien viranhaltijoiden lisäksi mm. kaksi toimistosihteerä. Valtuusto on myös muuttanut hallintosääntöä siten, että sosiaalilautakunnan alaiseen organisaatioon perustettiin uudelleen vanhustyön johtajan virka, jolloin tämän osa-alueen johtamisvastuut siirtyivät sosiaalijohtajalta vanhustyön johtajalle. Tämä toimenpide kevensi myös sosiaalijohtajan tehtäviä.

Tuusniemen sosiaalilautakunta on 17.12.2021 aluehallintovirastolle antamassaan selvityksessä todennut, että kunnan sosiaalitoimen

rästissä olevat tehtävät tulee saattaa resurssien puitteissa ajan tasalle. Kunnanjohtaja on käynyt näistä asioista sosiaalijohtajan kanssa työnjohdollisia keskusteluja. Näissä keskusteluissa on tullut esille myös se, että osa lastenvalvojan käsittelyssä olevista asioista on selkeästi riitaisia, joten niitä ei ole voitu siinä tilanteessa sosiaalitoimessa ratkaista, vaan asiakkaita on ohjattu ratkaisemaan riitatilanteen tarvittaessa käräjäoikeudessa.

Kunnanhallituksen näkemyksen mukaan sosiaalitoimeen ei ole tarkoituksenmukaista palkata tässä vaiheessa lisäresurssia, ottaen huomioon lastenvalvojan asiakkuuksien lukumäärä. Kunnanhallitus katsoo, että tilanne on hoidettavissa lastenvalvojan tehtävien priorisoimisella riittävän korkealle ja huolehtimalla lastenvalvojan tavoitettavuudesta. Tulleisiin yhteydenottopyyntöihin tulee vastata mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään seuraavana arkipäivänä. Kunnanhallitus katsoo, ettei edellä esitetty selvitys huomioon ottaen ole perustetta aluehallintoviraston määräykselle lastenvalvojalpalveluihin lisäresurssin määräämiselle.

Aluehallintoviraston ratkaisun perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 56 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaalihuollon järjestämisessä tai toteuttamisessa havaitaan asiakasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin lain vastaista, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaalihuollon ohjauksen ja valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai kuntayhtymä on tämän lain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt

velvollisuutensa täyttämättä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat antaa kunnalle tai kuntayhtymälle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle.

Lastenvalvojan palvelut kuuluvat tällä hetkellä kunnan sosiaalitoimen järjestämisvelvollisuuteen sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n perusteella.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 33 §:n 1 momentin mukaan sosiaalipalvelujen tulee olla sisällöltään ja laadultaan sellaisia kuin lainsäädäntö edellyttää.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 49 a §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan jokaisen kunnan käytettävissä tulee olla asiakastyöhön osallistuvan virkasuhteisen sosiaalityöntekijän palveluja.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 4 §:n mukaan sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihoitoa.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Kantelujen ja saamiensa selvitysten perusteella aluehallintovirasto katsoo, että Tuusniemen kunnalla on ollut vaikeuksia järjestää lastenvalvojan palvelut asianmukaisesti ainakin vuodesta 2020 saakka. Nykyinen sosiaalijohtaja on aloittanut tehtävässään lokakuussa 2020 ja kertoo lastenvalvojan tehtäviä olleen rästissä tuolloin useammalta kuukaudelta.

Tuusniemen kunta ja sosiaalijohtaja kertovat kuitenkin lausunnoissaan ja selvityksissään toimenpiteistä, joihin he ovat ryhtyneet lastenvalvojapalvelujen saavutettavuuden parantamiseksi.

Ottaen huomioon lastenvalvojapalvelujen vähäisen asiakasmäärän Tuusniemen kunnassa, aluehallintovirasto katsoo, että lisäresurssin palkkaaminen ei ole siinä määrin välttämätöntä, että asiassa olisi perusteet aluehallintoviraston määräyksen antamiselle.

Aluehallintovirasto toteaa, että lastenvalvojat hoitavat isyyden ja äitiyden selvittämisen lisäksi vakiintuneesti sellaisia sosiaaliviranomaisille kuuluvia tehtäviä, jotka liittyvät lasten huoltoon ja tapaamisoikeutta sekä lapsen elatusta koskevien sopimusten laatimiseen ja vanhempien neuvontaan ja ohjaukseen sopimusten tekemisessä. Tehtävistä on säädetty lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun laissa (361/1983), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975) ja sosiaalihuoltolain 14 §:ssä sekä sosiaalihuoltoasetuksen 17 §:ssä.

Aluehallintovirasto korostaa, että etenkin vanhempien eron yhteydessä kysymys on usein perheen kriisitilanteesta. Tuolloin palvelun saamisen pitkittymisellä voi olla kielteisiä vaikutuksia lasten ja vanhempien tapaamisten, lasten elatuksen ja lasten asioista päättämisen toteutumiseen sekä näiden kautta yleisemminkin lapsen hyvinvointiin ja lapsen etuun.

Koska Tuusniemen kunta on selvityksiensä mukaan kuitenkin pyrkinyt korjaamaan tilannetta ja varmistamaan asiakasasioiden hoidon, aluehallintovirasto pitää riittävänä toimenpiteenä huomautuksen antamista. Sosiaalihuoltolaki edellyttää, että kunnan

käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon henkilöstöä. Lisäksi hallintolaki edellyttää, että asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä (ainakin EOAK/813/2021) on todettu, että järjestämisvastuu lakisääteisten tehtävien osalta edellyttää, että kunnan sosiaalihuollosta vastaava taho on selvillä siitä, onko kunnan viranhaltijoilla käytössään riittävää osaamista ja tietotaitoa tehtävistä selviytymiseen. Tiedon puute ei oikeuta järjestämisvastuun laiminlyömistä. Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on katsottu myös, että lomat ja resurssipuutokset eivät sinänsä oikeuta poikkeamaan laissa säädettyjen määräaikojen noudattamisesta tai asian muusta asianmukaisesta käsittelemisestä.

Aluehallintovirasto tähdentää, että Tuusniemen kunnan on huolehdittava lastenvalvojapalvelujen saatavuuden jatkuvuudesta myös siten, että lastenvalvojalle nimetään lomien ja virkavapauksien ajaksi sijainen, jolla on asianmukainen koulutus ja taito lastenvalvojan tehtävän hoitamiseen.

Muutoksenhaku

Aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ei voi sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n 3 momentin perusteella hakea valittamalla muutosta.

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Satu Syrjälä

Ylitarkastaja

Taija Liukkonen

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Taija Liukkonen, puhelin
0295 016 800 (vaihde)

Jakelu ja suoritemaksu

Tuusniemen kunta

Päätös on maksuton.

Tämä asiakirja ISAVI/3335/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/3335/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Liukkonen Taija 26.08.2022 14:32

Ratkaisija Syrjälä Satu 26.08.2022 13:47